

Szerkesztőség

Arad, Acsev-palota,

Kiadóhivatal:

8. ulv. Regele Ferdinand 23.
(József főherceg-ut.)

(Aradi Nyomda Vállalat)

üregnyelvény: Közlöny, Arad.

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

* Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF. *

ELOFIZETES

HELYBEN ÉS VIDÉKEN.

Egész évre 360 Lei.

Fél évre 180 Lei.

Negyed évre 90 Lei.

Havonta 30 Lei.

Hirdetések díjazás szerint
vétetnek fel.

Megjelenik naponta reggel.

Mária királyné Romániáról.

A *Reconstruction in Europe*, a *Manchester Guardian* havi folyóiratának legutóbbi számába, amely csupa szakszertű cikket közöl az aktuális gazdasági kérdésekről, Mária román királyné is írt cikket. A lap a cikk elejére oda tette a Királyné arcképét is, amely koronával a fején, paláttal a vállán és vastag kapcsos inakönyvvel a kezében ábrázolja az aralkó dívót.

— Nem tartozom azok közé a királynék közé, — írja többek között — akik hírnevet szereztek maguknak a történelemben. Csak annak az uralkodónak vagyok a hitestársam, aki annak a munkának szenteli életét, amelyet magára vállalt. Még a vérség kötelesebbben uralkodhasson népén. Az a szörnyűség korszakában, amelyen keresztül mentünk és a még előttünk álló problémák arra kényszerítettek engem is, hogy éppen úgy megtegyem kötelességem, mint ahogy a világon minden asszony megteszi a magáét.

A királyné ezután hozzáfog hazájának mostani állapotainak lefestéséhez.

— Ha egy idegen keresztülutazik a mi országunkon — írja, — bizonyára az lesz első benyomása, a közlekedés hiányos, a földben és a földön lévő kincsek kiaknázatlanok, a bányák gazdagságát nem hozzák fel a felszínre, az egyetemek túl vannak terhelve, az iskolák pedig még nincsenek újjáépítve... Ha állam költségvetésünket vizsgálja meg, szemébe tűnik a módszer és az egység hiánya... A háborús károkat még mindig nem vették figyelembe, a függő adósságokat nem konszolidálták.

— Románia területe és lakossága megkétszereződött — folytatja — s ez a nagy ország még ma is alattól Erdélyben és Bánátban még mindig a magyar, Bukovinában az osztrák, Bessarabiában az orosz és a régi királyságban a román a mértékadó. Négyféle pénzügyi, jogi és akadémiai adminisztrációval kénytelen tovább évelkedni. A vasúthálózat négyféle, amelyek közül az egyik Fiume, a másik Lemberg, a harmadik Odessza és a negyedik Galac

felé gravitál. Mégis ezeken a vasutakon kell termékeinket a Duna torkolata és a hat szomszédos állam határállomása felé trányítani. Elképzelhető, mily irtozatos nehézségekkel jár ez...

— Csak békére van szükségünk, — sóhajt fel — hogy hazánkat nagyra tegyék. Földrajzilag, politikailag, gazdaságilag és etnikailag egységes állam vagyunk, de ezennelül Európa leggazdagabb országa is a miénk, tele természeti kincsekkel. A miénk a Duna torkolata s ezzel megvan a lehetőség arra, hogy Románia e szabad folyami áruházává váljon, mint ahogy Hollandia és Belgium a Rajna és a Schelde magtáraivá váltak.

Ehhez azonban pénz, nagyon sok pénz kellene s ezt a pénzt az angoloktól kéri a királyné.

— Ha nem voltam oly világos, — fejezi be fejtegetéseit a királyné mint szerettem volna lenni és ha meggyőzni sem tudtam olvasóimat, gondoljanak arra, hogy mindezek a kérdések voltaképpen messze esnek gondolkodásomtól. Lehet, hogy szavam nem volt elég meggyőző, az érveim nem voltak elég hatásosak, de az akaratom — az erős, fékezhetetlen, soha megalkuvásra nem hajlandó brit akarat — igenis itt van bennem, karomban, fejemben s minden pillanatban kész arra, hogy a haladás és a siker szolgálatába álljak. Ezt a brit akaratot Angliából magammal hoztam Romániába. Magamat és mindenemmel amim van, odaadtam ennek az országnak, amelyet erősnek, hasznosnak és elismertnek szeretnék látni...

hogy a pénz szeléből lereszelték az aranyat. A pénzcserélés technika ugyanis csak a felső és alsó lapot tudta szabályosan előállítani, a pénz peremét, amit most recézettel látnak el, szabálytalanul öntötték.

A kényelmetlenül kezelhető fémpenzeket a papírpénzjegyek helyettesítették, a bankjegyek és az államjegyek. Ezekért a bemutatkozó mindenkor megkaphatta nemcsak fémbe aláírt névértéket. A bankjegyek és az államjegyek közötti különbséget ismertette ezután részletesen az előadó.

Románia aranya?

A kibocsátott bankjegyek fedezetét a békeidőben törvény határozta meg. Jelenleg a helyzet más. A román állam az antant garanciája mellett Moszkvába szállította a fedezetül szolgáló arany mennyiséget. A Moszkvában beállott hatalmi viszonyok következtében még azt sem lehet bizonyossággal tudni, hogy meg van-e még az aranykészlet. Az antant vállalta ugyan a garanciát, de nem tudom, mikor kerül a leszámolásra sor, úgy hogy nálunk a ma forgalomban lévő bankjegyek aranyfedezetéről nem lehet beszélni. Az újabb pénzügyi tudomány megállapításai szerint nem is fontos az aranyfedezet. Az ország aktív gazdasági helyzete és a polgárok gazdagsága elég fedezet.

A háború alatt a külföldi szükségleteket arannyal kellett fizetni, az arany kivándorolt. A fedezet csökkenésével nem fogyott a papírpénz, hanem még inkább szaporodott. A polgárok a végső lehetőségig adóztak az államnak, de ez is kevés volt. A forgalomba került nagymennyiségű fedezetlen bankjegy hatását a háború alatt csak az egyre emelkedő árak jelezték, a pénz valutáris különbözetei a külkereskedelem zárólásai miatt nem voltak észlelhetők.

Itt Romániában a 800 milliós háború előtti bankjegytorgalom 12 milliárdra emelkedett. A további bankjegyszaporítást beszüntették.

A beteg pénz?

Azt szokták mondani, hogy valamely állam pénze beteg. Ez nem helyes kifejezés, mert a pénz értékmérő, mint a kiló, vagy a méter, mértékegység, amely nem lehet beteg. Ha a pénznek kisebb a vásárlóereje, az gazdasági bajokat juttat kifejezésre. Szemünk előtt játszódott le az orosz rubel és a

Zima Tibor valuta-beszéde. Közgazdasági előadás a Kölcsény-Egyesületben.

A Kölcsény-Egyesület vasárnapi irodalmi délutánján Zima Tibor országgyűlési képviselő tartott előadást a pénzről és a valutáról. Zima Tibor előadásában néptelen módon igyekezett megértetni ezt a problémát, amely csak a legújabb időkben helyeződött a tudomány köréből az emberiség mindennapi gondoljái közé, de előadása a szakember alapos tanulmányának bélyegét viselte magán és különösen a valuta jövődjé kifejldése és az általános európai pénzügyi és gazdasági helyzet várható kialakulása terén rendkívül éles megfigyeléseiről és érdekes egyéni véleményeiben teljes hozzáértésről tett tanúságot.

Előadása elején hivatkozott arra, hogy a pénz és a vele összefüggő gazdasági problémákkal annyi európai tudós foglalkozott és a tudományos világ sok olyan tételben állapodott meg, amelyekkel az egyes gazdasági jelenségek meg lehetett indokolni. Jött a háború és a háború utáni zavaros gazdasági állapotok, amelyek a vasererjű tantételeket egyszerűen elfújták. Vannak jelenségek, amelyeket ezekkel a tantételekkel megmagyarázni nem lehet. Anynyi új kérdés halmazódott fel, amelyekre nincsen felelet, amelyeknek megoldását most kell megtalálni.

Ilyen a pénz kérdése. A nagyközönség valamikor megelégedett annyi véleményvel a pénzre vonatkozólag, hogy minél több le-

gyen belőle. Az volt a fő, hogy legyen, hogy hogyan keletkezett, milyen fejlődési fokozatokon ment át, milyen gazdasági törvények mellett létezik és alakul, ezzel csak a tudományos világ törődött. Ma már nem elég a pénzből a mennyiség, fontos az is, hogy jó pénz legyen a pénz értéke is, amely folytonos változásnak van most kitéve, a pénz értéke és a változások rendszere szintén belépett a mindennapi gondolkodás előterébe.

A pénz története.

Ezután a pénz keletkezésének és fejlődésének történetét ismertette az előadó, amint a szükségletek beszerzése mint fejlődött a rablásból a cseréig, majd miként állították fel egy közös értékmérőt, a pénzt, amely a fémek felfedezése után kezdett határozottabb formát öltetni. Az első fémpenzek nem nemes fémből, hanem rézből készültek és a régi asszurok is fehéraranyat, több ezüsttel bíró arany-ötvözetet használtak pénzkészítésre. A múlt század közepén közös arany-ezüst valuta volt és Ausztriában megtörtént, hogy az ezüst pénz értéke az aranyé fölé szállo.

A pénzkibocsátó királyok gyakran megcsinálták, hogy gyengébb minőségű ötvözetet cserélték ki a forgalomban lévő nemesfém pénzeket. Az első ilyen valutareformot Krózus csinálta. A pénz kezdetlegessége szülte a pénzhamisítást, amelynek primitív formája az volt,

német márká sorsa. Németország-ra a békeszerződés súlyos kötelezettségeket rótt, az ugynevezett jóvátételt. A franciákat nem tisztán a németgyűlölet vezeti abban, hogy a jóvátételhez ragaszkodnak. Franciaország a háború alatt olyan kiadásokba bocsátkozott, amelyeket az ország lakossága nem bír el. Bár Franciaország a háború nyertesei közé tartozik, polgárai nem képesek annyi adót fizetni, amennyi az állam mérlegének egyensúlyába szükséges. Franciaország legjobb polgárai a kistökések voltak, akik vagyonaikat értékpapirokba fektették és azok járadékaiból, a rentékből éltek. Azonban az orosz és balkán-papírok voltak a legelterjedtebbek Franciaországban, ezeknek a papiroknak a kamatból most sem mi sem folyik be. E kamatok nélkül pedig a háború előtt is deficitessé lett volna Franciaország fizetési mérlege.

Sok szó esett arról, hogy az amerikaiak elengedik európai adóságaikat. Amerika ezt meg is teszi, ha ebből reánézve is előnyök származnak. A háború befejezése után közvetlenül még úgy volt, hogy az amerikai követelések elengedése helyreállítaná Európa pénzügyi egyensúlyát. Ma azonban már ez is kevés volna. Gazdasági konszolidáció szükséges előbb ehhez, a mi nem mehet végre sem hirtelen, sem elszívetelten, mint az: Csehország példája mutatja. Minden országban a bankjegyforgalom resztrikciójával, a fogyasztó korlátozásával, a luxuscikkek behozatalának megtiltásával, de általában a behozatal erős megcsökkentésével, a szállítási viszonyok megjavításával, de legfőképpen erős munkával és többtermeléssel kell a

gazdasági konszolidációt helyreállítani. Amíg ez minden európai államban meg nem indul, egyetlen ország pénzügyi helyzete sem lehet...

Nincsenek mizériák

az aradi közpórházban.

(Dr. Demian Aurél igazgató cáfolja a „Dimineața” vádjait. — „Az aradi kórház nem kinzókamara!”)

A bucurestii „Dimineața” megdöbentő híreket közöl arról, hogy az aradi városi közpórházban milyen barbár módon bánnak a betegekkel. A bucurestii lap nyomán egy chujji (kolozsvári) lap is közöl tendenciózus híreket az aradi kórház vezetőségének működéséről. A cikk többek között a következőket írja:

— Az aradi kórházból kikerült betegek rettenetes dolgokat mondanak el arról, hogy a kórházban hogyan bánnak a betegekkel. Piszkos szalmazsákokon kintódnak a betegek, meztelen testük csupa féreg, jajgatva siránkoznak és az orvosok feléjük sem néznek. Az elmúlt napokban két tüdőbeteg gondosabb kezelést kért, mire az ápolók botokkal verték véresre őket. A betegek sikoltozásaira öszszeszaladtak a nőbetegek és nagy sokára kiszabadították a szerencsétleneket a durva ápolók kezéből.

A cikkíró továbbá azt állítja, hogy azokat a női betegeket, akik vizet vagy kötést kérnek, vízszelpebe csavarják és külön szobába hagyják 3—4 napig kintódni.

Különösen a 4-es számú szoba az, amelyikből éjszakánként rémes sikoltozások hallatszanak ki. A nők éjnek idején az ablakon keresztül szoktak meg.

Ilyen elrettentő képet fest a bucurestii újság az aradi kórház-

ról. Valószínű, hogy téves információk folytán írták meg ezt a cikket. Lapunk munkatársa a legautentikusabb helyre fordult felvilágosításért. Dr. Demian Aurél, az aradi közpórház igazgató-főorvosához, aki a következőket mondotta:

— Igazán nagyon meg voltam lepve, amikor a „Dimineața” cikket olvastam. Mindenekelőtt ki kell jelentenem, hogy az egész cikkből egyetlen szó sem igaz. Kétségtelen, hogy rosszakarattal egyének félrevezették a bucurestii lapot és így láthatott napvilágot a kérdéses cikk.

— Rögtön vizsgálatot rendeltem el a kórházban, kihallgattam az orvosokat, az ápolókat és a betegeket, akik egyértelműleg kijelentették, hogy a betegekkel a lehető leghumánusabban bánnak, illetve a bánásmóddal meg vannak elégedve. A bujalkóros osztály vezetőjét, dr. Korányi Barnát is megkérdeztem a betegekkel való bánásmód felől, aki kijelentette, hogy a prostituált nőkkel is a legjobban bánnak. Ugyanis éppen ez az osztály a leglármásabb, ezért van külön elhelyezve, mindössze 4 teremben. A nők nagyrésze nem akarja megszökni a kórházi életet és igyekeznek megszökni. Ezért van az, hogy ebben az osztályban naponként szóváltás támad a betegek és az orvos között. Azt hi-

szem, hogy valamelyik felgyógyultan kikerült női beteg révén került a cikk — természetesen elferdítve — a bucurestii Dimineața-ba.

— Ismételtén hangsúlyozom, hogy az aradi kórház nem kinzókamra, amint egyes lapok nevezik, a betegekkel sem bánunk rosszul, különben erre nézve legjobb bizonyíték az, hogy a kórházból kikerült betegek meg voltak elégedve a bánásmóddal. Még csak azt teszem hozzá, hogy valóban felelősen eltemeknek kellett lenni azoknak, akik ilyen riasztó híreket közöltek az aradi városi közpórházról.

Megalakult

a radnai magyar dalosegyület.

(Nikolics Döme beszéde).

Az Aradi Közlöny radnai tudósítója jelenti, hogy Radnán megalakult a magyar dalosegyület, a melynek működését eddig a viszonyok nem engedték meg. Január hetedikén délután 3 órakor volt az újjáalakuló közgyűlés, ahol megválasztották a választásokat és elnöké Nikolics Döme radnai ügyvédet választották, a magyar nőtanár ezt a lelkes, igazi rajongóját. A tisztviselői kar így lett betöltve:

Alelnökök: Dr. Cornea János radnai főbíró és Müller János, titkár Nagy János, pénztáros Halász József, háznagy Zlamár Vilmos. A választás befejezése után Nikolics Döme díszelnök állt fel szólásra és lendületes beszédben magasztalta a dal hivatását. Mi volna az Ur legfőbbkétebb teremtménye az ember dal nélkül? — Kérdezte Nikolics — hiszen az Édes anyja az emléjén nyugvó magzatát dallal altatja el. A messze földre induló vándor dallal bucsuzik el szü-

Mézesné aradi primadonnái.

— Látogatás régi aradi színésznők lakásadónőjénél. — Ahol primadonnák tűntek le és tiszték léptek elő! —

A Str. Baritiu (Rákóczy utca) 5. számú ház egyemeletes csinos épület, utcai része szépen fehérre meszelt, szinte kiválik az utca szürke ódon házai közül. A kapu alatti baloldali földszinti lakásban lakik özvegy Mézes Józsefné, aki egyébként, hatvannégy esztendő asztmás öregasszony és aki hosszú esztendőkn keresztül híres és kevésbé híres férfiaknak és nőknek adott kosztot és kvártélyt, mindenkor azonban mindkettőből elsőrangot.

Mézes Józsefné ma elfeledett öregasszony, nem törődik azzal a bizonyos „világi zajjal”, csendesen morzsolja le napjait és panaszkodik, hogy asztmája miatt alig kap levegőt. A fehérre meszelt csinos ház valamikor az övé volt, ma már másé, Mézesné ebbe is beletörődik, ez a világ sora. A szenzációkkal túlfűtött rohanó

élet azonban néha szeret visszamenekülni a múltba és szinte beteges mohósággal veti rá magát a mindjobban szürkülő portrékra. Vágyódik a múlt, sőt még a közel múlt után is és éppen ezért okolható meg az, hogy Mézes Józsefné egy napra kilép a feledésből, hogy elmondja, milyen híres nők és férfiak laktak is nála.

Kezdi Felhő Rózsiéval, az aradiak egykor dédelgetett primadonnájával, aki husz esztendővel azelőtt bizony lázba hozta a Marosmenti nagy metropolisz serdültébb ifjúságát.

— A Rózsi nagyon szeretett engem — mondja asztmától el-elcsukló hangon, én is szerettem őt. 1903-ban lakott nálam először és úgy szeretett mintha az anyja lettem volna. Akkoriban sokat jártam színházba, ma már nem megyek. Más idők voltak azok...

Régi fényképet szed elő a szekrényből, amelyen az egykori isteni primadonna fess trikós szerepben mutogatja pompás formáit, kedves arcán finom mosoly. Felhő Rózsi ma Budapesten már

anya szerepeket játszik.

1906-ban itt lakott Fenyvessy Margit az aradi színház egykori híres alténekesnője, akinek Carmenje akkoriban szenzáció volt. Öregebb urak vére még ma is erősebben hullámoz, ha Fenyvessy Margitról van szó. Hogy hol létezik ma a szegény Dom Josét kárhozatba vivő Carmen — ki tudná azt, elnyelte az élet, a nagy szürkeség.

— A Rózsi is, meg a Margit is esztendőnkig írtak nekem, nem tudták elfeledni a jó Mézesné, aztán a levelek elmaradtak, ugyan ki törődnek ma már egy szegény törődött öregasszonnyal.

Uj név következik. Novák Irén. Még a régi Novák Irén. Ő is sokáig lakott a Rákóczy-utca 5. sz. alatt. Sok kedves epizódott mond el róla az egykori szállásadóné. Akkoriban Novák Irén hősnő volt. Ma anyaszerepeket játszik. És így sorsa a többiek is. Mind életben vannak még az egykori híres ségek, akik Aradon egykor nagyok voltak, de ma már szürkek, feledésbe menők, alig emlékszik

rájuk más, mint az egykori Mézesné. Itt lakott még Vendrey Vilma, a nagy Vendrey lánya, egy szezonon keresztül játszott csak Aradon, aztán rövid ideig adott szállást még Kun Irénnek, a legszebb alakú színésznőnek, aki azóta bucsút mondott a színpadnak, de aki azért mégis itt maradt Aradon. Neveik, újabb nevek, Mézesné akár reggelig is beszélne.

— Amikor a színésznők elmentek, katonatiszteknek adtam ki a lakást. Mind ezredesek, őrnagyok, ezredorvosok. Kisebbrangu tiszt nem is volt nálam. És kérem szépen mind egyik tiszt nálam érte el előléptetését. Ugyalászik szerencsés ház az enyém...

Banális bucsuszavak, Mézesné kikísér, végignézi a nagy udvaron, a nagy házon, amely valamikor az övé volt. Mintha valamit olvasnék a tekintetében... Illekké valamit mondani az új világ emberének egy 64 éves asszonynak.

Aranygalléros elegáns tiszték, hódító színésznők, a jó Mézesné még mindig gondol rájuk...

(K. S.)

lőhajától és fásztó utját dallal könnyíti meg. A munkás földmives dalolás közben igyekszik kenyérhöz földjét felszántani. Az arató leányok és legények buzakoszorukkal feldisztve dallal szetnek az esti órákban övéikhez. A szerető szívek dalba fojtják örömeiket s bánatukat. Egy német közmondás azt mondja: Ahol dal hallasz, ott telepedj le, mert ott jó emberek vannak. Így van! És ahol jó emberek vannak, ott van a szeretet is. Az a szeretet, melyet a Megváltó hirdetett. A dal az, mely a népek között a háboru okozta vad érzelmeiket elfojthatja és helyette az Üdvözítő által hirdetett szeretet virágait az emberi keblekben újra felélesztheti. A dal az, mely a német közmondás szerint a háboru hevében egymást pusztított népeket egy fedél alá hozhatja és a szeretet láncával összekötheti, hogy így közösen az emberiség javára és felvirágoztatására munkálkodhassanak. Ez a mi egylettünk feladata!

A melegérzésű, magyaros izű beszédet az egybegyűltak zajosan megtapsolták.

Román irodalmi és táncestély.

(Karácsonyi ünnepség a Fehér Keresztben.)

A román karácsony másodnapján az aradi román írók irodalmi estélyt rendeztek a Fehér Kereszt nagy emeleti termében. Az estély programja felolvasásokból és énekszámokból állott. Elsőnek Hodós Constantia lépett a pódiumra s az írók, különösen a román írók többé-kevésbé tragikus sorsánál okairól elmélkedett, utána Demian Nusi mutatkozott be egy-egy román, német és francia szövegű dalok elénekítésével. Erősen csengő, tiszta hangja és közvetlen előadása viharos tapsokat váltott ki a közönség köréből. Ezután Hodós Sándor erdélyi származású regátbeli író olvasott fel néhány részletet megjelent novelláiból. Most dr. Olariu Kornél, a kolozsvári gyermekklinika asszisztensére került a sor, aki koronként a kolozsvári operában is felszókott lépni. Két olasz áriát és egy román népdalt énekelt. Gyönyörű magas csengésű tenorja, művészi előadása gyűjtő hatással volt a közönségre. Énekszámait többször is kénytelen volt megismételni. Ujból Hodós Constantia lépett az emelvényre s olvasott fel megjelent műveiből egyes részeket. Utolsó nak Vatian Livia, aradi esperes leánya következett. A közönség tapsorkánál fogadta a bájos megjelenésű növendék művésznőt. — Méltán. Már-már a minden ének és előadói rutinnal rendelkező énekesnő állott előttünk. Szépséges szopránja, mely minden regiszterében tisztán, meghatóan csendült fel ajkain szinte a varázs erejével kötött a közönségre. Megigéző

előadása, ének stílusa a jövő művésznőjét árulták el. Német áriát lebüvölten hallgatta mindenki és amikor befejezte elementáris erővel tört ki a tapsorkán.

Az estélyt Balcesti főhadnagy

humoros verse zárta be, tánckövetkezett, mely a katonazene akkordjai mellett reggelig tartott. Az estélyen az aradi és vidéki román társadalom számos és előkelő tagja vett részt.

tett elkövetői nekik köszönhetik a fényesen jövedelmezett vállalkozásukat. Ugyanis tegnapelőtt éjszaka észrevették, hogy Márton József üzletébe igen könnyű volna behatolni, mert a bolt előtt sötét van és kevesen járnak arra. Figyelmeztették erre Mészáros Miklóst, Csernei Györgyöt és Szántó Sándornét, akik hajlandók voltak a betörést elkövetni és természetesen megfelelő hasznot biztosítottak a jó ötlet felvitőinek. A vállalkozás fényesen sikerült és a gyerekek megkapták haszonrészesedésüket. A rendőrségen a három betörőt letartóztatták és átkísérték az ügyészségre. A fiatal bűnösöket átadták a fiataalkorok bíróságának.

A Prihoda-koncert.

(A jelenkor Paganinije Aradon).

Prihoda Vasa... Egyszerű, igénytelen név és mégis jelentős, mert egy szőke hegedüs-csoda va rázslatos egyéniségét rejt magába.

Prihoda Vasa kétségtelenül ennek a generációnak a Paganinije. Hajdani ördögös elődjének összes technikai szenzációit boszorkányos könnyedséggel siklanak elő ujjai és vonója alól. A kíséret nélkül Paganini-darab egyik ámulatból a másikba ejtette a vasárnapi est hallgatócsoportját. Hogy csak a legérdekesebb Paganini-speciálisokat említsük: a szédítő decima — Kettős flogollt — és balkézpiccato-futamokat és (ami a leg szenzációsabb) a Balkézpiccato-trillákat ma Prihodánál tökéletesebben alig adhatná más. A zenei bűvészet könnyed lendületével és kedves zsonglór pózaival előadott szám után érezte a közönség leginkább a szédítő karriert, ami a ró konszenves ifjura vár. (A ráadásul adott Bazzini-koncerttanulmány: „Les Rondes des Lutins“ — könnyedén ellehet technikai tünemény!)

Koncilénája a legédesebb, amit valaha is hallottunk. (Mindazonáltal nem oly mélyrehatóan nemes, mint a Telemányié; — nem oly intenzíven forró és tömör, mint a Hubermanné; — előadásmódja és műsora pedig nem oly mesterien nagyvonalú, mint az Enescué). — Prihoda tónusa azonban biztosan a modulálóképesség végső határáig fog megérni. Széles vonókezelése is egyik biztató jele ennek. Csak az átérés legintimebb mély ségeihez kell még eljutnia.

A koncerttömegnek adott virtuóz műsor minden egyes darabja különben osztatlan gyönyörűséget keltett.

Corelli „La Folia“-jának kaden ciájának, valamint Lalo Bábajos romantikát lehelő spanyol szimfóniájának előadását elképzelni sem lehetne bravuroszabban. Tartini-, Kreisler Corelli-variációinak különösen hármashangzatai feledhetetlen zenei élményeink maradnak.

Kreisler ráadásul adott öbécse rokkokko darabjából („Caprice Vienne“) egy tünt kor ma már mélabusan felhangzó bája aradi.

20.000 leles betörés Aradon.

(Fiatakoru bujtogatók. — A tetteseket elfogták.)

Márton József Bul. Regele Ferdinánd (Boros Beni-téren) levő cipőüzletébe tegnapelőtt éjszaka betörték. A tettesek nagymennyiségű csizmát és cipőt vittek el az üzletből, több, mint huszezer leif értékben. A betörők feltörték a bolt redőnyét és távozásuk után ismét lehúzták, úgy, hogy a tulajdonos csak reggel vette észre a betörést. Azonnal jelentést tett a rendőrségen, ahol megindult a nyomozás.

A tetteseket érdekes körülmények között sikerült ma délelőtt letartóztatni. Egyik detektív négy kiskorú gyermekre lett figyelmes, akik szokatlanul költekeztek. Észrevétlenül kihallgatta beszélgetésüket. A Márton József üzletében elkövetett betörésről folyt a társalgás. Letartóztata őket és felkísérte a rendőrségre. Ott elmondották hogy tudnak a betörésről, de nem ők követték azt el, és a

Dvorák szláv táncából a kitűnő művész legszemélyesebb honvágya sóvárgott elő. A szülőföld kedves tájai, a szimpla cseh mező város (amely őt irigyen és zsugorosan ekrejtette a világ elől) — mindez ott vibrált a vonó alatt és a két szemek könnyében.

És ugye-bár, Kedves Prihodánk, még valami. Azt hiszem: a szülők rég nem látott nyájas arca és — amit tán először kellett volna említeni — egy távoli drága arc is ott lebegett a hazai motívumok bányáján?

Dr. Mezey Zsigmond.

Hogy áll a leu?

Január 10-én fizettek 100 lelért:
Párisban 8 — frankot
Zürichben 2.75 frankot.
Budapesten 1475 koronát
Newyorkban 55 centet
Brüsszelben 8.69 frankot
Berlinben 5100 márkát
Bécsben 3700 koronát
Londonban 1 font 880 lei.

Párttű angyalok az aradi színházban.

"Két hét alatt három elsőrendű tag vált meg a Róna-társulattól).

Az aradi színtársulat idei szezonja néhány hete kétségtelenül lendületbe kapott. A Kölcsey-egyesület emlékeztetés Petőfi-estje óta a színház szektorai egy-két jelentéktelen estet kivéve — többé-kevésbé megteltek. Volt drámai premiér is, — horribile dictu — zenekaros házzal, volt két-három tempós operett-siker (Cserebere, Hazudik a muzsikaszó) és az éjszakai előadások is, sőt a mai Hudák Julia táncestély: ugyancsak nagyon jól sikerültek — anyagilag. Amikort a színházi referens ezeket az örvendetes és kétségbevonhatatlan eredményeket leszögezi, sajnálja, hogy a sikerekkel szemben a színház belső életében mutatkoznak némi diszsonanciák. Ezek persze nem súlyosak, de kifelé mégis azt a látszatot keltik, hogy valami megértő harmónia hiányzik az iroda körül. Lehet, hogy a direktciónak van igaza, lehet, hogy a tagoknak: tény, hogy a szezon legutóbbi két hetében három elsőrendű tag: *Sebestyén Jenő, Novák Irén és Harmath Mária* váltak meg az aradi társulattól.

A válás oka: Lugos. Lugos körül viszont anyagi differenciák mutatkoznak. Utiköltséggel együtt 90 lei napidíjat fizet tagjainak a színház. Ez — a tagok szerint — kevés. Sebestyén főleg az *agyonjárás* érvélésével szakított a színházzal, a két hölgy viszont szolidáris volt abban, hogy a lugosi napidíjból, sőt az aradi gázsiból „nem lehet kijönni”. Az *Aradi Közlöny* munkatársa kérdést intézett Róna Dezsőhöz, hogy mi volt az oka Novák és Harmath művésznők távozásának? Róna így felelt:

— *Novák Irén* a társulat leg-

értékesebb tagjai közé soroztam, de sajnos, a szerződésében csak 1500 lei havi gázsit biztosítottam a számára, amikor lejött Budapestről. A művésznő *akart* Aradra jönni, ha nem is nagy gázsért. Itt persze gondjai voltak. A gázsija lakásra és ebédre se volt elég. Gyakran én vettem előre egy-egy szerepéhez cipőt, vagy illesztettem előlegeket utaltam ki, igyekeztem enyhíteni a helyzetét, 250 leiel önként emeltem a gázsiját. A legutolsó lugosi ut előtt *elkötötte a napidíját*, újra előleget adtam neki. Harmath Mária is a párttűk sörébe állt. Mindketten a lugosi ügyvel érveltek. Én azt hiszem, hogy *Szabó Pál, a jelenlegi temesvári színgazgató szerződtette*

A német szén és a francia fegyver.

(Essen megszállása. — Németország iparvidéke előtt a francia és belga hadsereg. — Retorzio a szén miatt.)

Ideges izgalom fogja el a világot. A külpolitika szeizmografija többfelől távoli földrengést mutat, amelynek erőssége a legközelebbi napokban előreláthatólag növekedni fog. A viharok kitörése ellen még nem találtak fel biztos óvszert. Nem használ a viharágyú süítőgetése, mely csak nagyot pukkan, de nem ijeszti el a felhők szárnyán közeledő jégverést. Új lázrohamban ég Európa s nekünk ezt a processzust végig kell élnünk, mint egy lázfojyamatot.

A német jóvátétel kérdése az a tüske, amely gyulladást keltett Európa testének nyugati részén. Berlin izgalomban ég, mert rövid időn belül várják a francia csapatok előnyomulását legértékesebb ipari és bányavidékekre. A gyűlölet a béke hamuja alatt is ég. Pár nap múlva valószínűleg el lehet mondani, hogy a „*nyil kiröppent*.” Csak azt nem lehet megmondani, hogy az hol áll meg. A külpolitikai komplikációkhoz számítsuk hozzá a lausannei közéleti békekonzferencia éles ellentéteit. Tehát Kelet felől is ternyosulnak a viharfelhők, pedig most elég gondot okoz a nagyantantnak Németország és a saját háborús adósága.

A megszállás és a szén.

Poincaré francia miniszterelnök a jóvátételi bizottság francia delegátusait utasította, hogy amekkorai álláspont mellett tartanak ki, hogy Németország a kötelező szénzállításoknak nem tett eleget, szemben az angol Bradbury felfogásával, aki határozottan eltiltja a mulasztás megállapításának, éppen azért mert a katonai szankciókat, az ezekkel járó izgalmakat és költségeket el akarta kerülni. A francia kormány és hadvezetőség még a jóvátételi bizottságnak a mulasztás ügyében döntő ülése előtt elhatározta a szankciók végrehajtását és megkezdte a katonai megszállást. A német szénszindikátus elnöke kedden délután terjesztette a jóvátételi bi-

sközlet — *jobb gázsival, mint amilyen az enyém volt*. A társulattól végleg megvált ez a két színésznő, ugyancsak Sebestyén is, akinek helyettesítéséről *Bányász Pista* kolozsvári buffóval folynak a tárgyalásaim. A művésznőknek megmagyaráztam, hogy nem fizet hetek többet. Nem igaz, hogy gorbomba voltam. Nem tudok olyan udvarias lenni, hogy ne nevezzenek el így. A műsor zavartalanul fennáll — ezek a távozások egy pillanatra sem zökkentenek ki a munkafolytonosságból.

Az aradi párttűk igazát ellenőrizni nehéz dolog. A színháznál — ez a régi hiba — mindig a direktornak van igaza. Ezért színház és ezért — direktor...

zottság elé indokait a német szén szállítások elmaradásának kérdésében. A német szakértőt ugyan meghallgatták, de a bizottság ma mégis három szótöbbséggel az angol delegáció szavazata ellen megállapította, hogy Németország mulasztást követett el, amikor a szénszállításokat illető kötelezettségeit nem teljesítette. Poincaré kijelentette, hogy a kamara és a szenátus csütörtöki ülésén fogja elmondani nyilatkozatát a külpolitikai helyzetre vonatkozólag. — Az ő véleménye az, hogy a német szénszállítások elmaradása éppen elegendő alap arra, hogy a katonai szankciókat életbeléptessék. Szerinte Franciaország nem is köteles most már megvárni a jóvátételi bizottságnak a Németországnak adandó moratóriumról való vitáját.

Bevonulás a német iparvidékre.

Párisi lapjelentések szerint Poincaré kijelentette, hogy a francia kormány egyetlen francia katonát és mérnököt sem mozgósít és csak azokat használja fel, akik már katonai szolgálatot teljesítettek. A *Matin* ehhez hozzáfűzi, hogy a tábori vasuti csapatok első műszaki csoportja szombaton parancsot kapott, hogy Versaillesben szerelje fel az ötödik hidászrezredet, amely hétfőn este el is indult a Ruhr vidékre. Mainzban jelentés szerint Degoutte tábornok a francia megszálló csapatok főparancsnoka ma megérkezett Duiseldorfba. A vezérkari főnök már közölte, hogy a Ruhr terület megszállására megtörtént minden intézkedés. A megszállásra ezuttal kizárólag fehér francia és belga katonaságot rendeltek ki.

A francia és a belga csapatok szerdán reggel hét órakor indultak el Essen felé és este nyolc óra körül érkeztek meg oda. A bevonulás úgy történt, mint a háborúban. A csapatok teljes felszereléssel érkeztek. 73 vonaton 50 ezer francia-belga katonaság vonult fel. Egyelőre csak Essent, — ahol

a Krupp művek vannak, — és Mühlheimet szállották meg. — Itt meg Stinnes lakik, — míg Bohum és Gelsenkirchen megszállására csak később kerül sor.

Mi a terve Németországnak?

A német kormány felfogása szerint Poincaré megsérteni készül a versaillesi békeszerződést, aminek eredményeképpen Németország sem fogja magára nézve kötelezőnek elismerni a békeszerződést. Egyelőre a németek passzív magatartást foglalnak el, mert eltekintve az általános lefegyverzéstől a Ruhr vidék az ugynevezett demilitarizált zónához tartozik, amelyen belül a németek csak meghatározott számú rendőrséget tartanak. Cuno birodalmi kancellár kijelentette, hogy most is kész Németország fizetni annyit amennyit tud, de nem hajlandó az erőszak előtt meghajolni. A német nép éppen úgy, mint önként volt hajlandó fizetni, szenvedéseit is magára vállalja. A német kormány nem képes erőszakkal feladni a francia intézkedésekre, de a világnak meg fogja világítani a francia jogsértést és le fogja vonni abból a következményeket. A *Vossische Zeitungban* egy szakértő kimutatta, hogy a megszállás nagy mértékben fogja csökkenteni a széntermelést.

Meddig tart a francia-belga megszállás.

Párisi parlamenti körök véleménye szerint a megszállás csak ideiglenes jellegű, amit a németek mulasztásának pótlása esetén azonnal megszüntetnek. A jóvátételi bizottság a hét végén fog foglalkozni a német moratórium kérdésével. Párisban azt remélik, hogy Anglia ha nem is csatlakozik a szankciókhoz, azokat egyben mégis helyeselni fogja és arra fog szorítani, hogy lábhoz tett fegyverrel figyelje a francia akciókat, amelynek eredményessége esetén örülni fog. Rómában politikai körök szerint a franciák azt tervezik, hogy a vámhivatalnokok nyugat felé határzárlatot fognak fogantatni a szén negyven százalékos megadóztatása céljából. Franciaország a szankciók végrehajtása után megkezdte a moratóriumra vonatkozó tárgyalásait, majd megszüntette a szankciókat és helyébe zálogok lefoglalását fogja végrehajtani. Olaszország, hogy zálogjogát biztosítsa a szénszállításnál, mérnököket küld ki a széntermelés ellenőrzésére.

Essen után a Stinner telepek!

Páris. A szénszállítás szándékos elmulasztásának kimondása után Poincaré azonnal utasította Degoutte tábornokot, hogy a csapatokat tolja előre a Ruhr-völgybe, amit éjjel után azonnal meg is kezdtek. Valószínű, hogy Essen után Bochumot Stinnes ipari főfészékét szállják meg. A *Deutsche Allgemeine Zeitung* szerint a rajna-westfalii szindikátus tegnap Essenben gyűlést tart,

Károly exkirály végrendelete. Pestről táviratozzák: Gróf Albert, gróf Csekonics Iván és gróf Hunyady József jelenlétében ma a gróf Andrássy Gyula a budavarnagybírósnak néhai Károly exkirály végrendeletét felbontás céljából. A végrendelet 1920-ban elhunyt Hartensteinban és Károly saját kezét aláírta. A végrendelet intézkedést tartalmaz arra vonatkozólag is, hogy a gróf és a többi gyermekek gyámja legyen az új király, — aki alatt Ottót értesítette Károly, — nagykorúságáig Zita exkirályné legyen. Amennyiben Zita meghalna, öccse Habsburg Miksa főherceg és ha ő is meghalna, akkor a legközelebbi oldalági rokon, a Pragmatica sankcio rendelkezésének megfelelően. A végrendeletet felbontása után megőrzés céljából a fővárnagy hivatalnál hagyták.

Különös feljelentés. Egyik aradi különös ügyben folytatott eljárás. A napokban két fiatal lányt állították bíróság elé, mert a kőművesmester erkölcslenkedéssel követett el ellenük. A bíróság határozata elűzte a lányokat a poliklinikára, ahol az orvosok megállapították, hogy az egyik lány a hatóság abban az esetben folytatja a nyomozást, amennyiben a lányokat apjuk megveszi.

Nizza carneval Aradon. Hamarosan a városi életnek néhány vehetősége január 18-án a Fehér-rivi szálloda nagytermében, a városi társaság legelőkelőbb elemeivel egybekötve, meg az azok részére is alkalmas lesz, akik a rendezőség kiszivárgó hírek alapján a város szuburbán részében nagy esemény elé. A Fehér-rivi szállónak nemcsak a nagy előcsarnoka, de csaknem összes előcsarnoka is igénybe lesz vehető, ami a tarka szin pompájú jelölés számára. Nizza háza költözik ezen az estén Aradra. Nem csupán a szokásos konfetti, hanem a virágkorzó, a táncversenyek, a jelművészeti versenyek fokozni a jókedvet, de a rendezőség ezernyi új ötlettel várja az estét. Ötletes jelmezek és álarok tömege és külön átöltözött szobák állanak rendelkezésre azoknak, akik a városi életben szüköségét érzik külső megváltoztatásának. A küloldali hasonló bálak minden színes, szellemes vívmánya igénybe lesz vehető a hatalmas méretű karnevál estén, mely után Arad gazdagabb lesz egy szenzációs bálai, a meghívottak pedig sok-sok felejthetetlen illúzióval és színes emlékekkel.

— Ha szép és modern hajmunkát szeretné, rendelje meg Székely fodrásznál, Bohus-palotában.

— Férfi és női szabók részére a legújabb rendszer alapján a hó 15-én szabásati tanfolyamot nyit Iván Mihálkóvits, divatakadémia volt oktatója. Beiratkozások felvétele: a. Russu-Sirianu 20., I. em. (Aulich-

Az aradi biztosító intézetek kölcsöne a városnak.

(Kétféle millió a tűzoltó felszerelések kiegészítésére.)

Aradváros tűzoltóságának hiányos felszerelésének kérdése különösen a Neuman-ház égésénél vált aktuálissá. A nagy tüznél bebizonyosodott, hogy a jelenlegi felszerelés csak kisebb tűz oltásához elegendő. A város vezetőségének figyelmére ráterelődött erre a fontos kérdésre és tárgyalás alá vette Mihálkóvits Gyula tűzoltóparancsnok régen a városnál levő kérvényét, amelyben a tűzoltófelszerelések kiegészítését kérte. A tanács elhatározta, hogy az aradi bankoktól két millió lejt kölcsönt vesz fel erre a célra. A város pénzügyi bizottsága tárgyalásra hívta össze a pénzintézetek igazgatóit, amelyen

Bedőléssel fenyeget a Kereskedelmi Bank épülete

(Sürgős átalakítási munkálatok a Hermann-palotában.)

Akik a Pesti Kereskedelmi Bank aradi fiókja helyiségében az utóbbi napokban megfordultak, tapasztalhatták, hogy az intézet utcai nagyszobájában átalakítási munkálatok folynak. A tisztviselők egy kisebb szűk helyiségben kénytelenek lebonyolítani a forgalmat, mert a hatalmas intézeti teremben kőművesek, ácsok és egyéb építészeti szakmunkások ütöttek fel tanyájukat. A hatalmas kétemeletes palotába öt évvel ezelőtt költözött be a Kereskedelmi Bank és nagy költséggel alakította át a nagyszerű magánlakást bankhelyiséggé. A ház akkor tulajdonosa Gutjahr Mihály földművelésügyi miniszter volt, mire kivették a közfalakat, csupán két hatalmas vastraverzet hagytak meg. Utóbb a palota az Aradmegyei Takarékpénztár tulajdonába került. Két évvel ezelőtt a bank egyik oldalfalán repedés keletkezett, ami aggodalomba ejtette a bank fölött lakó Deutsch Andor földművelésügyi minisztert, aki a szakértői szemle eredménye negatív volt: a mérnökök és építészek nem találtak veszélyesnek a repedéseket. A Neuman-ház katasztrófája után Deutsch Andor újabb szakértői szemle elrendelését kérte, amely a napokban meg is történt. A városi főmérnöki hivatal megvizsgálta a falrepedéseket és azokat tényleg veszélyesnek találta, mert a két vastraverz képtelen az egész másodemelet terhét hordani. A bank azonnal bezáratta a főbejáratot és megbizta Steiner József aradi építész-céget az átalakítási munkálatokkal. A vastraverzeket kimélyítették, ugyanolyan, hogy most már elbirják a rájuk nehezedő terhet. A munkálatok rövidesen befejeződnek és Aradnak ez a nagy pénzintézete ismét felelősséget vállalhat. Érdekes, hogy tegnap a városban az a hír terjedt, mintha ezt a házat is a Neuman-ház katasztrófájához hasonló

szokás alakult, hogy a jelenlegi viszonyok nem alkalmasak ilyen nagy összegű kölcsön adására és a kérdés tárgyalását későbbre halasztották.

A napokban azután érdekes fordulat állott be ebben az ügyben. Az aradi biztosító intézetek vezetői felajánlották a városnak, hogy hajlandók a két millió lejt kölcsönt előnyös feltételek mellett rendelkezésre bocsátani. A pénzügyi bizottság április elsején tartja együttes ülését az aradi biztosító társaságok vezetőivel és valószínű, hogy elintézik a hiányos tűzoltó felszerelések problémáját.

sors érné. Érdeklődünk a legilletékesebb személyeknél, akiktől azt a felvilágosítást nyerjük, hogy minden aggodalom fölösleges, mert ezúttal a veszélyt kellő időben fedezték fel és a legmesszebbmenő intézkedések törtétek annak elhárítására.

Irodalom, művészet

Hudák Julia táncestélye.

Kedd esté Hudák Julia táncművésznő lépett fel az aradi színházban. Előkelő közönség és megértő taps fogadta a rutinos, kecses, franciásan hajbókoló madmoazellt, aki valóban vakító technikával és csodálatraméltó könnyedséggel lejt a Chopin, sőt a Saint-Saens zenéit is, de aki néhány — modernebb felfogású és iskolájú nagyvárosi táncosnővel szemben — nem csak a reakciót, hanem a túlzott formát is jelenti. Ezt a — táncnyelvben szólva — betört testet, ezt a bedegzett rutint Hudák Juliánál jóval kevésbé klasszikus hölgyek ritmusnak és mozgás lelkének kifejező erejével pótolják. Kevés koncerttáncosnő spiccel úgy, mint Hudák, de sok koncerttáncosnő érez, vonaglik, szenved és haragszik jobban tánc közben. Amit adott, rutinból virágozott ki, nem szavgyökérből. Mégis sikerese volt, mert az iskolázottság és a technika is elismerésreméltó eredmények. A színpadra, ha lelkület nem is, testet és mozgást hozott: itt nem gyakori dolgokat. A Hudák-programm előtt a „Rubikón” repriétének volt kellemes sikere. Kálmán Sári, Gyarmathiné Gömböri Emma, Jávor, Sipos és Olasz kacagtatták meg a publikumot és Tibor Lóri karakterisztikusan száraz humorra megint nyílt-színi tapsot kapott. (f. t.)

• Heti műsor. Csütörtök: Kékszakal nyolcadik felesége. Poór Lily felléptével. B. bérlet. Péntek: Vasgyáros. Poór Lily felléptével. C. bérlet. Szombat: Morium. Poór Lily felléptével. A. bérlet. Vasárnap d. u.

3 és fél óraker: Szerilem vására. Poór Lily felléptével. Este 7 és fél óraker: Tüzek. Poór Lily felléptével. B. bérlet.

• Poór Lily Aradon. A kolozsvári magyar színház nagynevű művésznője: Poór Lily csütörtök este kezdte meg négy napra tervezett aradi vendégjátékát. Poór Lily ma Erdély legnagyobb drámai művésznője, s az aradi közönség minden alkotmányát honorálta Poór Lily nagyszerű tökéletes művészi készségét. A múlt év nyarán vendég szerepelt utoljára Aradon és minden este zúfolt nézőtér gyönyörködött csodálatos színjátszó készségében és a négy napra tervezett vendégjátékát is nagy érdeklődés előzi meg. Az aradi közönség már a jegyek legnagyobb részét szétkapkodta és nem kétséges, hogy Poór Lily Aradon ismét szenzációs sikereket fog aratni. Csütörtök este a városi színház legutolsó prózai ujdonságának a kékszakal nyolcadik feleségének vezető szerepét játssza, pénteken este pedig a közönség óhajára Ohnet „Vasgyáros” tüzte műsorra a színház melynek vezető szerepét kreálta Poór Lily. Szombaton este a Moriumban folytatja felléptelt a vendégművésznő, vasárnap délután pedig az annak idején nagy sikert aratott Szerilem vásárát eleveníti fel a színház Poór Lilyvel. Vasárnap este Müller nagy sikert aratott darabjában: a Tüzekben buszlik Poór Lily az aradi közönségtől.

• Ulrich Viktor és Roth Ferenc a Kulturpalotában levő képiállítását nagy érdeklődés nyilvánul meg. Arad város művészeti körében. A tárlat már csak 15-ig marad nyitva.

• A Rubiczky-Pataky kiállítás sikere Kolozsváron. Kolozsvárról jelentik: Kedden este zárult be Rubiczky Géza és Pataky Lajos gyűjteményes kiállítása a Vármegyeház disztermében. A kolozsvári közönség rendkívül érdeklődéssel kísérte a két kitűnő aradi művész kiállítását s meg lehet állapítani, hogy a kiállítás erkölcsi és anyagi mérlege képet ad annak magas jelentőségéről.

• Szini Gyula új darabja. „Ikercsillag” címen Lányi Viktor kísérőzenéje mellett került bemutatásra szombaton este Szini Gyula új darabja a magyar írók új budapesti színházában. A misztikus, japán tárgyú új színműről egyhangú elismeréssel ír a budapesti sajtó. Kosztolányi Dezso „elefántcsonttoronyban élő költő”-nek nevezi kritikájában Szinét, aki „ezüst tollal ír.” A darab egyik szereplője Lu-Tai-Pe, a híres japán költő, akit Szini Gyula érdekes miljöben, érdekes fordulatok közé állít be. A pesti premier forró sikert hozott a közönség körében is.

• A Kölcsey-Egyesület zsúrija. A vasárnap délutáni Kölcsey-Egyesület zsúr ismét fényesen sikerült. Zima Tibor országgyűlési képviselő beszédén kívül, amit az Aradi Közlöny mai száma más helyen közöl, Bing János énekeit néhány dalt, egészen frenetikus hatással. A közönség Zima Tibort és Bing Jánost is melegen ünnepelte.

tott, ahol a munkások képviselőinek hozzájárulásával a szindikátus székhelyét egyhangulag Eszenből Hamburgba helyezték át, amiáltal erősen gyengül a szendzalog produktivitása, mert Poincaré kénytelen lesz a szindikátus helyébe egy más szervezetet állítani, amelyből bizonyára hiányozni fog a német szervezőképesség és a német tapasztalat. A Newyorki Times szerint az amerikai kormány nem szándékozik a franciák Ruhrvidéki bevonulása ellen tiltakozni, mert ez úgy sem változtatná meg a franciák tervét és csak rossz bevonást keltene. Ujabb jelentés szerint Düsseldorfban négy lovas hadosztály várja az előnyomulást. Ezenkívül páncélos gépkocsikat irányítottak Eszen irányába. Mainz körül nehéz küzdelem folyik.

HIREK.

— **Ismét Aradra jön a határmegállapító-bizottság.** Néhány nappal ezelőtt hivatalos értesítés érkezett Arad város vezetőségéhez, hogy január 15-én anant határmegállapító bizottság érkezik Aradra. A bizottságnak mintegy tíz irodahelyiségre, tizenhét tisztiflakásra és több altszti lakásra lesz szüksége. A város már utasította a lakáshivatalt, hogy a szükséges lakásokat szerezze meg. A bizottság több hétig marad Aradon.

— **Tanítók kegyelele.** A róm. katolikus templomban tegnap a város összes tanítói mélységes gyásszal és a kegyeletnek tiszta érzésével jöttek össze. A nemrégiben Budapesten operáció következtében elhunyt Nikitscher József Elena-utcai igazgató-tanító lelki ülvéért engesztelő gyászistentisztelet tartatott, melyen a tanítóságon kívül Moldován József kir. tanfelügyelő, a tanfelügyelőség személyzete és a férfikora delén elhunyt tanítónak, ki hivatásának élt, a kötelességteljesítésben mindig első, kiváló szakembernek sok-sok tisztelője is megjelent.

— **Adam Müller-Guttenbrunn halála.** Bécsből jelentik: Adam Müller-Guttenbrunn neves német író 70 éves korában meghalt. Vele az osztrák irodalmi és politikai élet jellegzetes alakja szállt sirba. Rendkívül termékeny és sokoldalú dráma- és regényíró volt Müller-Guttenbrunn, a kinek a neve a magyar közönség széles rétegeiben is jólismert, noha műveit Magyarországon nem igen olvasták. Nem is olvashatták, mert a bánáti sváb származású, pángermán eszmékért lelkesülő és politikai eszméit irodalmi műveiben is propagáló író-politikus nem volt kedvelt alak. A magyar közigazgatás ellen intézett szenvedélyes támadásai miatt műveit megjelenésük után azonnal kitiltották Magyarország területéről. Adam Müller-Guttenbrunn gimnáziumi tanulmányait Timisoarán végezte, ami akkoriban tisztán osztrák jellegű helyorségi város volt. A kiengedés után bekövetkező magyar nemzeti mozgalommal sohasem tudott megbékülni és a számára érthetetlen magyar szellem elől Bécsbe költözött. Itt csakhamar teljesen beleélte magát a császárváros levegőjébe. A hetvenes évek osztrák irodalma forradalmasító irányának harcos katonája lett. Szindarabokat írt és adatott elő kevés sikerrel. Azután színházakat igazgatott, előbb a Raimnud-, majd a Jubiläums-Theatert (mostani Volksoport), de rövid ideig és még kevesebb sikerrel, mert rövidlátó és sokszor igazságtalan faji politikáját (antiszemitizmusát) a művészet terén is érvényesíteni akarta, ami természetesen csak bukással végződhetett. Regényeivel már nagyobb szerencséje volt; számos olvasóra tett szert, akik élvezettel követték a bánáti sváb falvak miliójében lejátszódó egyszerű történeteit vagy történelmi alapon felépült regényeit. Legértékesebb alkotása az élete alkonyán írt három kötetes mű, melyben nagyobb és átfogóbb tehetségű földijének, Lenau-nak életét írta meg regény alakjában. Az osztrák politikában is kísérletezett, nagynémet programmal képviselő lett. Halála a sváb litteratura érzékeny veszteségét jelenti.

— **Eljegyzés.** Molnár Lilit Siria (Világos) eljegyezte Haasz Miksa Bai de Cris (Körösbánya.) (Mindenkülön értesítés helyett.)

Molnár Ferenc székfoglaló botránya

(A Kisfaludy-társaság elítéli Molnár legújabb novelláját. — Molnár székfoglalója nem méltó a hagyományokhoz.)

Budapestről táviratozzák az Aradi Közlönynek: Szász Károly a Kisfaludy Társaság titkára a Nyok órai ujságba cikket írt Molnár Ferencnek, a társaság új tagjának, a társaság legutóbbi ülésén megtartott székfoglalójáról. Szász Károly a többek között azt írja, hogy Molnár felolvasott humoreszkje egy hipermodern nevelésben részesült kilenc esztendőes pesti kisleánynak jassznyelven kebelbarátjához írott leveléről szól, amelyben a kis leány bátyjának és német kisasszonyának a szerelmi esetét tárgyalja. Molnár humoreszkje témájánál, kidolgozásánál és tréfáinál fogva nem mondható sikerült alkotásnak, de a Kisfaludy Társaság ülésére és még hozzá székfoglalónak ami bizonyos irányjelző megnyilatkozás szokott lenni, különösen nem való. Nemcsak a Társaság tagjai, hanem a közönség is komolyan és taps nélkül hallgatta meg a felolvasást. A Társaság tagjai az ülés utáni beszélgetésük során nemtetszésüknek adtak kifejezést és akadtak, akik nem csupán izlésbeli eltévelyedésnek minősítették a székfoglalót, hanem a Társaság lekicsinylésének is. Szász cikke végén azt hangoztatja hogy ilyen súlyos vádat ő ugyan bizonyíték nélkül nem emelhet, de annyit bizonyosnak tart, hogy

— **Arsenovici pénzügyi vezérfelügyelő aradi hivatala.** Arsenovoci Gyula pénzügyi vezérfelügyelő, Arad-, Temes-, Torontál-, Krassó-Szörény, Hunyad- és Alsó-Fehér vármegyék pénzügyi vezérigazgatója számára az aradi pénzügyigazgatóság földszint 11. számú helyiségében hivatalos helyiséget rendeztek be. A vezérigazgató az új adókivetési tárgyalásokkal kapcsolatban gyakran fog Aradon tartózkodni és ezért van szüksége aradi hivatalos helyiségre. A vezérigazgató székhelye továbbra is Timisoara marad.

— **Házasság.** Szabó Lajos Máv. vasuti tisztviselő és Hirling Vilma január 6-án Pestszentlőrincen (Budapest) házasságot kötöttek.

— **Pályázat pénzügyi tisztviselői állásokra.** Az aradi pénzügyigazgatóság értékelő bizottságai március elsejével kezdik meg munkájukat, a mely alapul fog szolgálni az új adókivetésekhez. A bizottságoknak secretar-okra (jegyzőkönyvvezetők) van szükségük és ezekre az állásokra a pénzügyigazgatóság pályázatot hirdet. Megírta az Aradi Közlöny, hogy a megyebeli adóhivatalok létszámát a jelenlegi három-négy főről hétre emelik fel. Ezekre az állásokra is lehet pályázni és az okmányokkal felszerelt kérvényeket a pénzügyigazgatósághoz kell benyújtani. A pályázat egyik feltétele a román nyelv bírása.

— **Hamvas bőre** hogy legyen, Kaiser Borax-ot vegyen.

— **A múlt év folyamán tizezer utas tette meg a páris—londoni légi utat.** Londonból jelentik: A légi közlekedés fejlettségét és megbízhatóságát legjobban igazolja, hogy London és Páris között a rendszeres sűrű forgalom mellett a múlt év egész folyamán semmiféle baleset nem történt és a gépeket, az utasokat és a podgyászt a legkisebb kár sem érte. A páris—londoni vonalon szolgálatot teljesítő repülőgépek 1922-ben mint-

Molnár nem becsülte meg fényes tehetségét és diadalmas íróitollát székfoglaló novellájával. Szerinte a Társaság szívesen venné ha a csorbát Molnár kiköszörülne egy olyan felolvasással, akár humorossal is, amely a Társaság hagyományaihoz, színvonalához és Molnár tehetségéhez egyaránt méltó lenne.

A Molnár ügyben Szász Károly kijelentésével kapcsolatban Berzeviczy Albert kijelentette, hogy meg kell cáfolnia ezt a hitesztelést, mintha Molnárt újabb székfoglaló tartására utasították volna. Ilyen indítvány nem is érkezett a Társaság vezetősektől. Az újabb székfoglaló hírében magában a legérdekeltőbb, Molnár Ferenc is megcáfolja. A Pesti Hírlap könyvnyomtatásos jelentés alapján ennek dacára azt közli, hogy Molnár Ferencet a Kisfaludy Társaság új székfoglaló tartására utasította, mert a felolvasó "lenc éves leány levele" cívellája a hallgatóságból megbotránkozást váltott ki a hírhez azonban hozzáfűz annak valódiságáról nem volt meggyőződés, azonban megállapíthatott, hogy a székfoglalónak nagy hatása volt és utána Berzeviczy Albert üdvözölte a Társaság új tagját és ezzel a Társaság tagjainak sorába iktatta.

egy 2000 óra hosszát voltak a gőben. Az utasok száma 100 volt.

— **Érvényben maradnak az maximális árak.** Dr. Robu János polgármester ma délelőtt elrendelte, hogy a kávéházi, vendéglői és a maximális árak további 15 napig érvényben maradnak.

— **Rasin állapota.** Prága cseh pénzügyminiszter állapotát vosai kedvezőtlennek mondják, néhány csontszilánk a hátgerincébe velejebe hatolt. Az ápoló orvosok véleménye szerint a beteg hosszabb nyulása aligha lesz elkerülhető.

— **Az autóbaleset sérültjét** Nagyváradra szállították. Egy héttel előtt Arad határában autószerencsés baleset történt, amelynél Kukla István nagyváradai kereskedő súlyosan megsérült. A szerencsétlenül járt kereskedőt az aradi Mann-szatóriumba szállították, ahol néhány napos kezelés után annyira javult az állapota, hogy családja ma hazaszállíthatta Nagyváradra.

— **Hulla a radnai állomáson.** radnai állomás közelében két nappal ezelőtt egy férfi hüllőt találtak. A hatósági vizsgálat külső erőszaknak semmi nyomát nem találta a hüllőn. A temetési engedélyt megadták és a holttest kiléte iránt a nyomozást megindították.

— **Jelmez-bál január 20-án** a „Park-kioszk” disztermében. Meghívók átvehető Sziklay Gizzi táncnárnőnél, Piata Catedralei 7., III. em.

— **Marólug-mérgezés.** Horváth Ilonka öt éves gyermek ma délelőtt viz helyett marólugot ivott. A szerencsétlen gyermeket súlyos belső sérülésekkel az aradi kórházba szállították.

— **Patkány-irtószert.** Legmegbízhatóbb a „Mateine”-féle. Kapható Arad, Bul. Reg. Ferdinand I. (Boros Beni-ter) 1.

— **Nem rehabilitálják az Esterházyakat.** Budapestről jelentik: Gróf Esterházy Pál és gróf Esterházy Sándor a Magyar Lovaregyletből kiléptek és úgy hírlik, hogy példájukat még mások is követni fogják. A kilépés oka az, hogy az egyesület törölté tagjai sorából Esterházy Móric grófot, aki erre a Nemzeti Kaszinóból és a bécsi Jockey-Clubból is kilépett. Nemrégiben akció indult meg, hogy a kizárt Esterházy Móricot rehabilitálják, ez azonban gróf Csekovich Gyula és gróf Batthyány Elemér, a Lovaregylet vezetőinek komoly ellentállásán meghiúsult.

* Kalauz politikai, irodalmi, közgazdasági és kortörténeti szemle, Osvát Kálmán folyóirata január havától kezdve mint havi folyóirat jelenik meg. A folyóirat előfizetési ára 1 évre 150 Lei, fél évre 75 lei. Írók, újságírók, művészek, tanárok és tanulóknek 1 évre 70 Lei, fél évre 35 Lei. A Kalauz kiadóhivatala Trg.-Maros (Marosvásárhely.)

Közgazdaság. Külpolitika és valuta.

A világpolitika eseményeit élénk hullámokat vetettek Európa összes tőzsdéinek árfolyamjegyzésében. A francia-német válság a zürichi devizaárcakon tükröződött vissza. A mai nyitáshoz eddig még nem volt alacsony áron jegyezték a márkát, de a zárhatig a francia frankkal együtt megjavult. A két valuta állása szoros összefüggésben maradt ma is és a francia katonai akció Németország ellen egyformán rontó hatást tett mind két ország valutájára. A kisantant értékeit is befolyásolta a Magyar ország elleni demars híre, a cseh korona 14.50-ig, a magyar korona 0.20-ig esett alá az utolsó napokban. A lei mai 2.75-ös zürichi ára nagy esést mutat ugyan korábbi árához képest, de mert a külpolitikai hírek által befolyásolt tőzsdekilengések buzdították, a mai alacsony ár nem felel meg a való értékviszonyoknak.

Aradi valutaárak (Január 10.)
Dollár 184, márká 0.02, szokól 5.10, dinár 1.90, magyar korona 0.06.50, francia frank 12.20. *Kifizetések:* Budapest 16, Berlin 0.01.85, Bécs 370, Prága 5.15.

Bucuresti tőzsdezárlat. (Január 10.) *Kifizetések:* Páris 12.60, London 870, Newyork 188, Milano 9.10, Zürich 35.25, Prága 5.10, Bécs 0.0026, Berlin 0.0187, Budapest 0.0740. *Valuták:* Márka 0.0235, leva 1.10, angol font 855, francia frank 12.50, svájci frank 34, lira 9.05, drachma 2.30, dinár 2, dollár 179, Napoleon 630, magyar korona 0.0725, szokól 5, lengyel márká 0.0128.

Zürichi nyitás. (Január 10.) Berlin 0.04875, Newyork 529, London 2461, Páris 35.50, Milano 25.67, Prága 14.80, Budapest 9.20, Belgrád 5.55, Varsó 0.0295, Bécs 0.0075, bélyegzett 0.0076.

Zürichi zárlat. (Január 10.) Berlin 0.05, Amsterdam 209.75, Newyork 529, London 2462, Páris 36, Milano 25.90, Prága 14.90, Budapest 0.20, Belgrád 5.35, Bucuresti 2.75, Varsó 0.03, Bécs 0.0075, bélyegzett 0.0076.

Budapesti devizaközpont jegyzései. (Január 10.) Napoleon 10000, angol font 12.300—12.600, leva 17—18, dollár 2625—2700, francia frank 175—185, márká 0.26—0.34, lira 128—134, osztrák korona 0.03.70—3.90, lei 13.75—14.75, szokól 74—78, svájci frank 500—520, dinár 27.75—29.75, lengyel márká 0.14.50—15.50, hollandi forint 1040—1075.

Bécsi hivatalos zárlat. (Január

10.) Prága 1975, Belgrád 715, Budapest 26.25, Varsó 3.55, Milano 3450, Bucuresti 370, London

327400, Newyork 70360, Páris 4800, Zürich 13.300, Berlin 6.95, Amsterdam 27.900.

Az aradi okmánybélyeg és dollárhamisítók letartóztatása.

(Aradon volt a hamisított bélyegterjesztési központja. — Ötven ezer lei áru bélyegterjesztés és harminc millió lei értékű dollárhamisítottak.)

A napokban hírt adtunk arról, a nagyszabású okmánybélyeghamisításról, amelynek négy tette-tattát le. A napokban szenzációs fordulat állott be ebben az ügyben. Kiderült, hogy a hamisított bélyegterjesztési központja Aradon volt. A bélyegeket Magyarországban gyártották és a hamisító banda aradi megbízottja időnként Magyarországra utazott hogy átvegye a kész bélyegeket.

A megbízott Aradon ügynökökkel dolgozott, akiknek az volt a hivatásuk, hogy a bélyegeket elhelyezzék. A rendőrség már régebben figyelte a társaság manipulációit és egyik aradi detektívnek sikerült Timisoarán (Temesvár) Dávidovics József állás nélküli pincért a banda ottani tagját és három aradi kereskedőt letartóztatni. A detektív már Aradon figyelte a társaságot, amelyet észrevétlenül Timisoára kísért. Ott a három rózsa vendéglőben gyűltek össze és abban a pillanatban sikerült őket letartóztatni, a mikor nagymennyiségű hamisított husz leles okmánybélyegterjesztést adtak át Dávidovics Józsefnek. A társaságot Aradra kísérték és megmozgatásuk alkalmával 50 ezer és 240 lei értékű 20 leles hamisított okmánybélyegterjesztést találtak náluk. Kihallgatásuk alkalmával kiderült, hogy a magyarországi bélyeghamisító banda aradi megbízottja Mór József, aki a forgalomba hozandó hamisított bélyegeket Hammer Sándornak és Steiner Sándornak adta át értékesítés végett. A letartóztatottak elmondották, hogy Magyarországból egy megbízott néha átjön Aradra és itt ellenőrzi a bélyegterjesztés valóságát.

A rendőrség széleskörű nyomozást indított az illető letartóztatására, akiről az a gyanu merült fel, hogy nemcsak hamis okmánybélyegterjesztést hanem hamisított dollárokat is hozott forgalomba. A valóság adatai szerint eddig harminc millió lei értékű hamisított dollárt hoztak forgalomba. A nyomozás a legnagyobb apparátussal folyik tovább.

Az egyik szónok — mennyi felesleges munkát kell az ilyen váltókiállítására pazarolni. Mindez pedig azért van, mert 600 márkás bélyegterjesztésnél nagyobb értékű váltóterjesztés nem készítenek. Hozzá kell fűzni ehhez még azt is, hogy mit gondolnak rólunk a külföldön, ha ott a hétméteres váltók kézre járnak.

A kincstár azzal védekezik, hogy a bajon nem segíthetnek mindaddig, míg a régi bélyegterjesztés nem használják, a kereskedőknek tünniük kell a többméteres váltóval járó kellemetlenségeket.

Mozi.

* Sárga bestiák a című annak a nagyszerű filmnek, amely a Harry Liedtke sorozat harmadik képeként kerül ma bemutatásra az Apollóban. Teljesen önálló meséjü, izgalmas fordulatokban gazdag történet ez, melynek hőse Voss Péter és Dodd Bobby, a csodadetektív. A film telve van izgalmas jelenetekkel, melyek gazdag invencióval kötik le a nézők figyelmét. Kiállítás és rendezése tekintetében pedig felülmúlja az eddig bemutatott Liedtke képeket mert olyan gazdag változatokat hoz a néző elé, hogy minden perc egy újabb csodálkozást vált ki. A gyönyörű filmet csak csütörtökön és pénteken vetíti az Apolló.

* A kiátkozott, az Uránia sígeregere nagy és őszinte sikert aratott, ami természetes is, ha elgondoljuk, hogy két olyan művész, mint Lóth Lia és Napierkovska játszik benne a főszerepeket s emellett maga a mese is leköti a közönség figyelmét. Ithara hercegno történetét mutatja be a kép, melynek magva az, hogy a hercegnőnek megjósolták, hogy egy férfi vesztét fogja okozni s bár mennyire óvakodik is tőle: a sors utjait nem lehet keresztelni. Házasságának boldogságát rontja meg az átok s fia a vidék rettegett rablója lesz, akit az átkozott néven ismer mindenki. Sok szenvedés és megpróbáltatás kálváriája következik s a drámai fordulatokban gazdag történet végre is egy megbékéléssel végződik, melyben új, nyugodt és derült élet kezdődik azok számára, akiket már-már összeroncolt az élet sodra.

Kéthly Anna beszéde.

(Egy szocialista képviselő a magyar nőkről.)

Budapestről táviratozzák: A nemzetgyűlés mai ülésén Haller József keresztény ellenzéki az indennitási vitáján során azt hangoztatta, hogy az ország csak az erők egységesítésével menthető meg. A rendtörvényt teljesen feleslegesnek tartja. Az indennitáshoz még hozzászóltak Rothenstein Mór és Klárik Ferenc szociáldemokrata képviselők is. Rothenstein olyan rendet sürget, amely a demokrácián alapszik. Foglalkozott a rendjavaslatról és hangoztatta, hogy amíg egyik lapnak minden rágalmat szabad írni a szociálista képviselőkről, addig a szociáldemokraták lapját bíróság elé viszik, ha a miniszteri beszédet kritizálja. Az elnök ezért a kijelentésért Rothensteint rendreutasította. Rothenstein ezután arra kérte a kormányt, hogy a Petöfi-ünnepségek alkalmából adjon általános amnesztiát a nem közönséges büntetteknek. Klárik a kormány kereskedelmi és ipari adópolitikáját bírálta, majd a betegségi megreformálását sürgette. Végezetül a szervezkedési szabadság korlátozása miatt panaszkodott.

Haller József keresztényszociálista: A keresztényszociálista szervezeteket is kiüldözik! (Nagy zaj.)

Klárik: A sztrájkok megelőzésére szükséges volna a munkabéregyeztető bíróságok felállítása és a kollektív szerződések törvényes védelme.

Kéthly Anna szociáldemokrata képviselő azt fejtette, hogy a háboru kényszerítette a nőket arra, hogy a férfiak helyét elfoglalják. Hátározati javaslatot nyújtott be a női munka védelméről. Majd a munkásszanyok nyomoráról beszélt, akiknek nincsen ruhájuk, amit felvegyenek.

Szija Lálint: Vegyenek rokkát és szöjjenek!

Kéthly Anna: Ez ugyanaz, mintha a tűzérnek azt mondanák, hogy vegyen magának ágyut és önállósítsa magát!

Ezután a gyermekvédelemről beszélt és arról, hogy a munkásgyermek között nagy arányban pusztítanak a járványok, amelynek a főoka, hogy az anyák nem táplálhatják csecsemőiket kellően. Felhívta a figyelmet arra, hogy az egykerendszer kezd elharapódzni a munkásság között is. Beszéde végén a rendtörvényjavaslatával foglalkozott.

Vételkényszer nélkül látogassa meg „**DAMA**” harisnya áruházat Strada Alexandri (Salacz-utca) 1. szám és meggyőződhet feltűnő olcsó áraitól. 104

„**IMPERIAL**” likőr, cognac és rum a vezető márka.

Hölgyeknek mindennapi használatra. Úraknak borotválkozás utánra ajánljuk a
HELACITOT
Izzadó fényes zsíros arc, egyszeri lemosásra csodás szép lesz, mintha valami lehetet finomságu harmattal volna bevonva (Miteszerek) atkák pár nap alatt elmúlnak. — Legártalmatlanabb arcszépítő. — Készíti
Dr. Földes és Hehe Margiterna gyára
Budapest, I. Bertalan-utca 26.
Arad—Uj-Micfalca. 12091

Vendéglő

kávéházi engedéllyel és kabaré-terem páholyokkal és színpaddal együtt, Timisoara (Temesvár) város központjában, a tulajdonosnő megbetegedése miatt azonnal eladó. Ajánlatok kéretnek „Banat” hírlap-irodában „Igen jömenetelű üzlet” jelige alatt beküldeni. 13651

Mádai kormos fajaIma

nagyobb tételekben kapható:
Tenner és Böhm cégnél
Aradon, Bulev. Reg. Ferdinand (Boros Bényi-ter) 26—27. 114

Ecetgyár

nagyobb városban, más vállalkozás miatt ::
eladó, vagy társulna.
Ajánlatokat „Alkalmi” jeligére a kiadóba kér. 110

Ismeri Ön már a

DIANA

sós borszesz
grandiozus hatását? Minden egészséges és minden beteg igazolhatja, hogy az elképzelhető legjobb siker csak 13671

Diana sós borszesz
használatával érhető el.

Kifutó fiu
jó fizetéssel felvétetik.

PUBLICATIUNE

Se aduce la cunoştinta publică, că in urma ordinului Nr. 73.134. din 3. Ianuarie 1923. al ministerului din industrie si comerţ se vor vinde la licitaţiune publică 500 (cinci sute) vagoane a 10.000 (zece mii) kg. de lemne de foc cl. I. fag. tăietura anulul 1921—1922. din pădurile societăţii anonima for. „Cărăşana” din Căvăran.

Vânzarea se va face in modul următor: 1. 100 (una sută) vagoane se vor vinde in ziua de 15 Ianuarie 1923. la ora 3 p. m. 2. 100 (una sută) vagoane se vor vinde in ziua de 16 Ianuarie 1923. la ora 10 a. m. 3. 100 (una sută) vagoane se vor vinde in ziua de 16. Ianuarie 1923. la ora 3 p. m. 4. 100 (una sută) vagoane se vor vinde in ziua de 17. Ianuarie 1923. la ore 10 a. m. si 5. 100 (una sută) vagoane se vor vinde in ziua de 17. Ianuarie 1923. la ora 3 a. m.

Licitatiunea va avea loc la termenle indicate mai sus in biroul societăţii „Cărăşana” din Lugoj Strada Bisericei Nr. 9.

Calitatea lemnelor, ce se pun in vânzare, se poate vedea pe tabloulul industrial din Căvăran al societăţii an. for. „Cărăşana” si in această privinţă nici o reclamaţiune ulterioară nu va fi admisibilă, ce se va remarca si in contractul incheiat.

Toate ofertele se vor prezenta in scris, in plicuri inchise si sigilate pentru toate licitatiunile mentionate mai sus până in ziua de 15 Ianuarie 1923. ora 12 meridiane in biroul amintit al societăţii.

Ofertele, desi prezentate odată, se vor deschide separat la fiecare licitatiune si va trebui indicat pe plicul fiecărei oferte prezentata, că pentru care licitatiune este făcută si că dela cine provine.

Ofertele pot fi făcute numai pentru o cantitate de câte 100 (una sută) vagoane a 10.000 (zece mii) kg. caci in cantităţi mai mici nu se va face vânzarea.

Ofertele pot fi numai individuale ori dela o singură firmă. Oferte cumulative nu se primesc.

Ofertanţii de odată cu depunerea ofertei lor vor depune pentru fiecare licitatiune separat câte 100.000 (una sută mii) lei cautiune la mâinile administratorului sechestrului, care le va elibera acie in regulă.

Cautiunea se primeşte in numerar ori in scrisori de acreditare in favorul societăţii anonime foresiere „Cărăşana” din Lugoj la băncile următoare din Lugoj.

Albina, Banca Comercială, Banca Comerţului sucursala Lugoj, Banca Populară, Banca Românească a Banatului, Cărăşana, si Creditul Bănăţean.

După deschiderea ofertei adm. sechestrului si inspectorul industrial vor incheia contractul de livrare cu persoana, a cărei ofertă va fi mai favorabilă

pentru stat, iar celorlalţi concurenţi li se vor restitui cautiunea.

Condiţiunile contractului afară de cele generale mai sus menţionate vor fi următoarele.

Preţul oferit si primit va fi plătit in numerar in biroul societăţii „Cărăşana” din Lugoj Str. Bisericei Nr. 9. imediat ce cumpărătorul va fi avizat despre încercare si după fiecare vagon încercat, prezentându-i-se prealabil foaia de drum si factura.

Cautiunea va fi socotită in ultimara-tă a preţului de cumpărare.

Marfa vândută se va preda încercată in vagon la staţia din Căvăran.

Vagoanele are să le pună la dispozitiia societăţii cumpărătorul.

Livrarea va avea loc succesiv si neinterupt din momentul ce contractele vor fi incheiate, totuşi numai in proportie cu capacitatea de transport a amena jamentului industrial de care societatea dispune. Nu intră însă in această rezervă lemnele ce sunt de livrat.

Livrarea se va întâmpla in mod proporţionat intre cumpărătorii celor 5 licitatiuni, adică dacă societatea va putea livra de ex. 20 (douăzeci) vagoane pe zi, după ultima licitatiune fiecare cumpărător va primi 4 (patru) vagoane pe zi.

Toate taxele fiscale afară de impozitul pe cifra de afaceri precum si toate cheltuielile survenite cu publicatiunile licitatiunilor vor fi suportate de cumpărător. Aceste din urmă însă vor fi repartizate intre ei in părţi egale.

Orice nerespectare din partea cumpărătorilor a condiţiunilor de licitatiune si contract in special neplata regulată a preţului de cumpărare ori neridicarea la vreme a lemnelor cumpărate, va avea ca urmare pierdere cautiunii si rezilierea contractului. In contractul incheiat se va fixa pentru fiecare cumpărător separat numărul vagoanelor, ce va trebui zilnic să ne pună la dispozitiie in gara Căvăran, plasa Timiş, Jud. Caras-Severin. In a fară de aceste condiţiuni cumpărătorii vor fi obligaţi a se supuna uzului comercial.

Lugoj, la 5. Ianuarie 1923.
Dr. NESTOR PORUMB
Advocat, administrator sechestrului al soc. anon. for. „Cărăşana.” 122

Eladó, vagy kiadó
elsőrendű szálloda és kávéház kerületi központban. Eladó nagyforgalmu vendéglő-szálloda, gőzmosoda és ruhafestészet modern berendezéssel, remek, törököt idejéből való pipa, több ház, üzlet, koresma, föld, birtok. Felvilágosítást nyújt Arató közvetítő és ügynökségi iroda, Lipova.

Gyorsgyűjtőwaggont

inditunk a napokban Budapestre. Szállitmányokat, ingóságokat is, a külföld bármely állomására előnyös feltételek mellett vállaljuk teljes értékű biztosítással.
FRATII DEUTSCH nemzetközi szállitók
Arad, Str. G. Lazar (Simonyi-u.) 13. :: Interurbán telefon: 401.
Saját telepek: Wien, Budapest, Berlin, Passau, Regensburg, Simbach, Salzburg, Szolnok, Cluj, Oradea-Mare, Orsova, Brasov, Cernauti. 127

PFAFF balkaru cipész- és síma tűző, valamint családi 12915
varró-gépek
kizárólag:
Hammer Vilmosnál
P. Avram Ianou (Szabadság-t.) 5-6 kaphatók

Cukorkagylar keres

a gyártás összes ágazataiban — merkantil, superior, des-sertek, csokoládé áruk —
teljesen jártas mester.
Részletes ajánlatokat eddigi működés megjelölésével 94
Révész Zsigmond ur Cluj
(Kolozsvár) Erzsébet-ut 25. továbbit.

PALYAZATI HIRDETME NY.

Pecica-Romana (Román-Pécska) község jegyzőségénél egy a jegyzői teendőiben jártas, román nyelvet kifogástalanul értő egyén azonnal alkalmazást nyer. Javadalma havi 600 lei fizetés és a magánmunkálatokból 50%. Ajánlatok közigazgatási jegyzőhöz címzendők. 95

Sósav, glauber só,

sárga méh viasz, parafin, amoniák szóda, borderítő gellatin, vizahólyag, asbest, kénlap, borderítő enyv, kristály-salétrom, legolcsóbban kapható:
Erdős Pál fűszerkereskedő cég-nél, ARAD. 31

AZ IGAZI UTAT!

Hamburg & Postamt 12391
Fr. H. Soltan, betegkezelés
Köztudott, hogy a legújabb
gátló, ellenkező esetben az összes
Bevált Szervezetek általános
Speciális kezelési és legújabb
orvosi ajánlatokkal felvilágosított
orvosi és egészségügyi magy.
speciális szervezet Szervezet
deje meg szakterületen elkészített
szakdolgozat elmaradása esetén ten-
meg a vizsgálatlan anyagok. Men-
dítatlan tanácsom névén tájélták

Legmodernebb gépekkel
PASTEURIZÁLT SÖR
eltartható garántáltan hónapokig anélkül, hogy zavarossá válnék, vagy megromlana. Minden gyártmányt felülmúló minőségben egyedül:
Oppenheimer Rezső sör-főraktárában Arad, str. Eminescu No. 8. kapható.

Nélkül nem lehet el elektromosan világított auto

OSRAM
AUTO-LÁMPA

„Reclama” 2928, száma.

Apró hirdetések.

Levelezés.

ISMERETSÉGÉT KITERJESZT-HELI, az „Aradi Közlöny” ezen rovatja útján.

INTELLIGENS fiatal leányt melyik ur-ember támogatná havi 2000 leiel. Az Irion „Discret” jeligére kiadóba. 131

Alkalmazás.

ÁLLANDÓ ÁLLÁST KAP. ha az „Aradi Közlöny” ezen rovatát használja.

FÜGÉPÉSZI állást keres gőzfűrészhöz, 38 éves, családos ember, ki ezideig nagyobb üzemenél alkalmazva volt. Bizonyítványokkal ellátva. Cim Est hírlapiroda Targul-Mures (Marosvásárhely.) 79

GESCHIKTES Stubmedchen wird aufgenommen. Adresse in Administration. 129

ÜGYES minden szobaleány felvétetik. Cim a kiadóhivatalban. 130

TISZTESSÉGES minden főző kis családhoz felvétetik Dengl-ház I. 11. 128

ÜGYES szobaleány kerestetik Bulev. Dragalina (Apponyi-körut) 8. I. em. 119

KEFEKÖTŐ SEGÉDEK és gyakorlott kefekötő leányok felvétetnek Str. Oltuz (Illés-utca) 101. 115

PERFEKT szobaleány azonnali belépésre felvétetik. Holländer, Strada Cloșca (Szent László-utca) 7. 116

INSTRUKTORT keresek a kereskedelmi I-ső osztályába Máró fiához. Cim a kiadóhivatalban. 133

ÜGYES tanulóleányt fizetéssel felvesszünk. Cim a kiadóban. 135

HÁZMESTERNEK ajánlkozik fiatal gyermektelen házaspár. Cim: Wallinger hirdetőjében. 13173

KERTÉSZ állást keres. Ajánlatot „Kertész” jeligére kér a kiadóhivatalba. 136

MEGBIZHATÓ főző azonnal felvétetik. Strada Seminarului (Sina-utca) 1a) 13036

NÉGY középiskolát végzett fiu fizetéssel tanulónak felvétetik. Pollák Vilmos borkereskedésbe Piata Avram Iancu (Szabadság-tér) 10. 13035

VARRÓNÓ házakhoz ajánlkozik. Vidékre is megy. Cim Str. Capitan (Kapa-utca) 45a) Sternádné. 137

ÉJJELEI újságárus azonnali belépésre felvétetik Kelet hírlapiroda. 13035

JÓ MINDENES, ki főzni tud, azonnali állást keres. Cim kiadóban. 143

MEGBIZHATÓ minden nagy fizetéssel azonnal felvétetik Bulev. General Dragalina (Apponyi-körut) 8. földszint 2. 142

Vétel és eladás.

NAGY HÁSZONRA TESZ SZERT. ha az „Aradi Közlöny”-ben hirdet.

PERZSA SZÖNYEGET, gyönyörű ezüst retikül, utazó táska neszeszerrel, pleed, férfi ing, kis leány ing, ágycserzők, függönyök, majolika asztal, 39-es csizma stb. eladók. Strada Consistoriului (Baththyány-utca) 23. I. em., jobbra. 1000

TIZ HP. Magyar Állami lokomobil jó állapotban eladó. Lukács malomtulajdonos Feketegyarmat. 138

RADIAL SZITA dupla futányos eladó. Molnársegéd, ki mázsáláshoz ért, felvétetik. Braun-malomban Micalaca-Nou (Ujmikelaka.) 13036

MINDENKI TUDJA, hogy a karácsonyi ajándékok legalkalmasabb beszerzési forrása az Ortutay-palotában levő Szépművészeti Szalon. Régi és modern festmények, szőnyegek és műtárgyak állandó kiállítás. 11911

MINDENNEMŐ ÉKSZERT. gyöngyöket, legmagasabb árban vesz Salon Artistique Bulev. Regina Maria (Andrássy-tér) 20. 12021

VESZÉK könyvtárakat, hangjegyeket, bélyeggyűjteményeket és hegedűket a legmagasabb árakon. Kerpel Izó könyvkereskedése. 13629

ÁGYHUZAT, fogasok és kofferek eladók Cim kiadóban. 118

JÓKÁRBAN levő zongora eladó. Cim a kiadóban. 132

FIATAL him daxli kutyát megvételre keresek. Strasser Károly Pecica. 123

IRÓGÉP megvételre, vagy bérbre kerestetik. Banater Herold hirdetői iroda Str. Soarelui (Zoltán-utca) 4. 125

DIOFA ebédlő két kredencsel 9600 Lei, konsol-tükör, uriszobagarnitúra, villany-luszter, állólámpa, zongorák 11-45.000 Leiig, fűszerüzlet berendezés, teherautó, vashordók, igáskocsik, üzletek eladók. „Uranus” iroda főpostával szemben. 12992

BÖRFEDELES hintó, lőszerszámok, szecskavágó eladó. Calea Saguna 60. 120

EGY darab revolver esztergápad eladó. Braun malomban Micalaca-Nou (Ujmikelakan.) 13035

ÉLŐHAL, sózott hal, burgonya, gesztenye kapható Luttwák József cégnél. 139

UJ FRÁKK és smoking öltönyök eladók. Megtekinthetők délután Földes-palota II. emelet jobbra. 13173

MŰTÁRGYAKAT, porcellánokat, japán és kínai dolgokat, antik butorokat, ezüst tárgyakat, perzsa és szmirnászövényeket, egész gyűjteményeket a legmagasabb árban vásárol a Salon Artistique Bulev. Regina Maria 20. (Fischer Ellz-palota.) 11895

Ingtalan.

OLCSÓ HÁZHOZ JUT, ha az „Aradi Közlöny” ezen rovatát átolvassa.

CSALÁDI HÁZ Muresel (Zsigmondháza) azonnal elfoglalható, eladó. Cim „Banater Herold” hirdetői irodában Str. Soarelui (Zoltán-utca) 4. 124

HÁZVEVŐK FIGYELMÉBE! Alkalmi vé tel kínálkozik. Str. Marasesti (Kossuth-utcában) családi ház 4 szobával. — Str. Mijlocul (Közép-utca) 5 szobás magán-ház és több belvárosi magánház 4-5 szobással 100.000 leiel átvehető. — Strada Gelu (Álmos-utca) 17. számú ház eladó. Megbízott „Argus” iroda Strada Eminescu (Deák Ferenc-utca) 1. 13411

SZÉP magánház Calea Zimandului (Zimándi-ut) 5. sz. eladó. Érdeklődni 7. alatt, Cservennél. 140

MAGÁN- és bérházak 2-7 szobás lakással, szőlők teherrel, üzletek lakással és üzlethelyiségek eladók. „Uranus” iroda főpostával szemben. 12992

Üzletek.

FÉNYES ÜZLETE LESZ, ha hirdetését az „Aradi Közlöny” „Üzletek” rovatába feladja.

KÉT-HÁROM JÁRATU MÁLOM bérbre kerestetik. Részletes ajánlatokat a kiadóhivatal továbbít. 108

NYARI FÜRDŐ vendéglő bufféja, cukrászdája, felszerelve bérbeadó. Föltételek megtudhatók „Argus” irodában Str. Eminescu (Deák F-utca) 1. 13411

ÜZLETHELYISÉGET keresek forgalmas helyen, vagy jömeneteli üzletet átvennék. Leveleket kérjük „Sürgős” jeligére kiadóba. 13351

Oktatás.

MINDENKI MEGÉRTI, ha nyelv- ismeretét az „Aradi Közlöny” „Oktatás” rovatja útján próbálja gyarapítani.

ANGOL és német órákat ad Lukács Rózi Str. Brătianu (Weitzer-utca) 17. Megbeszélhető 2-3-ig. 12992

Ellátás.

MEGFOG HIZNI, ha az „Aradi Közlöny” által keres teljes ellátást.

ELSŐRANGU ebéd és vacsora koszt kapható uri családnál házon kívül is. Cim a kiadóban. 117

INTELLIGENS férfi, teljes ellátást keres. Cim Wallinger hirdetőjében. 13173

Különféle.

EZERJÓFÚ gyomorelixir, páratlan hatású szer gyomor és bélbántalmak, étvágytalanság, hányinger, felhívottság, emésztési zavaroknál. Dr. Földes gyógy szertár Aradon. 10831

ÖTVEN-HATVANEZER Lei kölcsönt keresek betáblázásra, magas kamat mellett. Válaszokat kérem kiadóba „Biztos” jeligére. 13351

„Megbízás” vállalat Strada Horia 2. (Szőchenyi-u.) 2. **Mindennemű megbízást vállal,** adás-vételt, közvetít, bank és biztosítási ügyekben, eljár, helybeli és vidéki levélbeni megbízásokat pontosan elintézt.

Keresek bér- és magánházakat lakással vagy anélkül, azonnal átvevővel rendelkezem. **FODOR,** Kelet hírlapiroda. Telefon 132. 13035